

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XII. Quæ orationis sint adjumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

lis salutem, Deus me orantem vultu non benevolo respiciet. Ab amicis salutari vult, aut ab iis certè, qui prius inimicitias ponunt, quam Deum patrem suum appellent.

Isai. c. 59. vers. 2.

Hier. Ebre. c. 3. v. 42. Ibid. v. 44.

Isaias vates Hebraeus cassæ orationis culpam omnem Israël sceleribus impingens: Peccata vestra, inquit, absconderunt faciem ejus à vobis, ne exaudiret. Aures divinas, quò minus preces vestras audiant, delicta vestra oberant. Audit Deus, sed non avertos à se. Hoc ipsum malum Hieremias deflens: Nos, ait, iniquè egimus, & ad iracundiam provocavimus: idcirco tu inesorabilis es. Hæc illa nubes est, quæ inter Deum & hominem opinitur, ne transeat oratio. Hæc densa nubila sunt, commissa crimina, quæ ascendunt è corde pravo, velut ex uliginosa & palustri terrâ. Verùm ex atris his nubilis tonitrua, grandines, fulmina prorumpunt, è peccatis ira, indignatio & furor Dei nascitur. Hoc iis singulariter nec sine formidine considerandum, qui sapius quidem moniti, nihilominus ad genium vivunt, & animo suo non obsequi nefas ducunt. Nec tamen omnem pietatis sensum in se volunt credi extinctum. Hos Salvianus acriter constringens: Quæ oratio est, inquit, ut doleamus nos non audiri à Deo, cum ipsi Deum non audiamus? & susurremus nos respici à Deo terras, cum ipsi non respiciamus ad cælum? & molestum sit despicì à Domino preces nostras, cum præcepta ejus despiciamur à nobis? Fac nos pares Domino nostro esse, quis est justæ querimoniæ locus, hoc pati quemquam quod fecerit? salvo eo quod probare facile possum, nequaquam nos pati illa, quæ facimus, & mitius multò nobiscum Deum agere, quam nos cum Deo.

Salv. l. 3. de Provid. Dei, mihi pag. 24.

Prov. c. 23. v. 9. Ibid. c. 21. v. 13.

Prov. c. 1. v. 23. & 29.

Inimicis ignoscendum si velimus nobis condonari.

Exploratissimum nobis sit, quod Salomon pronuntiat: Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. Et qui obdurat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Hoc igitur semper obverberetur animo: Audi audiendus. Vis propitium Dominum? sis attentus famulus. Alioquin idem Salomon Dei jussu tibi occinet: Invocabunt me, & non exaudiam: Mane consurgent, & non invenient me, eo quod excessum habuerim disciplinam, & timorem Domini non susceperim. Iure merito patieris, quod facis. Non audis? nec igitur audiendus es. Par pari referetur. Tu monita spernis, conciones negligis, reprehensionem nullam admittis. Tu quoque sperneris, ne dubita, negligeris, & ad Dei conspectum non admitteris. Non audiens non audieris: opposuisti nubem, ne tranfiret oratio. Ut igitur Deus preces nostras audiat, nos leges Dei audiamus: ut nostras nobis condonet noxas, nos cunctas inimicis nostris ignoscamus injurias, ut nostros supplices libellos admittat, nos quoque aduentium propeurum delicta excipiamus. Hæc pari procedunt passu. Audi audiendus.

CAPVT XII.

Quæ orationis sint adementa.

Avugusto narrat Sueronius tam delicatas & teretes fuisse aures, ut verba odisset obsoletiora, & sermonem amaret purum & elegantem, qui sententiam quam aperitissimè declararet. Ideò nonnullos cum amicorum tum cognatorum suorum festivis salibus perstrinxit. Agrippinam septem laudavit ob ingenium, sed opus est, ajebat, te dare speram, ne molestè loquaris. Marcum Anterium, qui Oratoris nomen affeetabat, falsè notabat, velut ea scribentem, quæ homines mirentur potius, quam intelligant. Mecænatem virum cetera eruditum, & sibi perquam familiarem, sed stylo lascivientem, delicias parùm viriles sectantem, verbis qualitis, & ad venustatem compositus nimium exuberantem, facetâ epistolâ irrisit. Hanc porrò epistolâ clausulam adjecit: Vale mel gentium, ebur ex

Hetruriâ, laser Atetinum, adamas supernas, Tybericum margaritum, &c. His joci amici orationem nimium circinatam exagitant, voces ac sententias ineptas, factores appellare solitus est. Sicut forensi Rhetoricæ colores sunt, sua illi lumina, sed scienter iis utendum est: Eodem proflus modo habet suos & Caelestis Rhetorica colores, habet sua quoque lumina, sed opus est, ut iis orator christianus peritè sciat uti. Capite superiori orationis impedimenta ac vitia propofuimus, nunc ejusdem adjumenta, colores ac lumina proponemus.

§. I.

PRImus orationis color. Gratiarum actio. Metuendum valde, ne plurimi hominum, grandi aere alieno laborent, ob solum grati animi defectum. Innumeris quotidie beneficiis à Deo afficimur, sed hinc rara & frigida est gratiarum actio. A Deo nobis corpus, animus, corporis, animi bona, valetudo, facultates, eruditio, tot præsentis vitæ commoda, tot futuræ cælestissimæ promissa sunt. Quid nos leprosi sumus, sanamur sed meritam benefactori gratiam non persolvimus. Reverèrâ grandis culpa, tantòque vulgare, quanto minus à tot ingratis hominibus aestimatur. Verissimè dixit Seneca: Inter plurima maximæque vitia nullum est frequentius, quam ingrati animi. Adcò autem hoc turpe vitium est, et de ingratis etiam ingrati conqueerantur, cum interim hoc omnibus hæreat, quod omnibus displicet. Non solum ingratus est, qui beneficium accepisse se negat, quod accepit, sed etiam qui dissimulat, ingratus simus omnium, qui oblitus est. Et dubium sit, utrum pejorem vocemus, an eum, apud quem gratia beneficii intercidit, an illum, apud quem etiam memoria.

Orationis colores: 1. Oratio- nis color: Gratiarum actio.

Senec. l. 1. de benefis. l. initio.

Ingratissimus est, qui beneficium oblitus est.

Vitiosi oculi sunt, qui lucem reformidant; caeci, qui non vident. Nimium ingratus est, qui, quod in primâ parte animi positum esse debuit, & semper occurrere, ita seposit & abiecit, ut in ignorantiam verteretur: apparet illum non sæpe de reddendo cogitasse, cui obrepit oblivio.

In finitis nominibus Deo sumus obstricti, & nihilominus tot beneficiorum memoriam flagitiosè perdimus. Nulla profectò sit oratio, quæ gratiarum actione careat. Et mente & ore assidue verlanda sunt illa verba: Deo gratias. Benedicis Deus in æternum: Te Deum laudamus: Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus. Assidua gratiarum actio mirè placet Deo, qui turbam ingratorum odit, averfatur, & ardet. Et multa sanè beneficia Deus non confert, ne conferat in ingratos. E contrario eos, qui suo se benefactori memores sistunt, beneficiis obruit. Nam qui primo beneficio gratias egit, secundum promeruit. Ita donis dona cumulantur. Quapropter omnis oratio, simul etiam sit gratiarum actio. Ut accipias, ora; quia jam accepisti, gratias age. Hoc expressissimè Paulus præcipiens: In omni oratione, inquit, & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae immoescant apud Deum.

Phil. 6. v. 6.

Sal germanicum & planè pretiosum aroma tantum us est, ut cibus panè omnibus cõdiendis adhibeatur. Iuscula, carnes, olera, pultes, rapa, panis ipse, cit orum optimus, salicendus est. Hoc nobis aroma præ Indiarum enim saccharo, pipere, cinnamo est: non verò cibi, qui aromate hoc perspergi nolunt, minus salubres judicandi. Ejus indolis est omne pomi genus. Cibus vel id è superbus: sed certè malignus, quòd aroma nobilissimum aspernetur. Oratio ut cibus est, Deo gratissimus, qui nisi sale perspergatur, insulsus erit & ingratus. Quo sensu Chrysofostomus: Omnis, inquit, oratio nostra gratiarum actione non careat. Qui non semper Deo gratias agit, prohihet quasi Deo, ne sibi amplius beneficiat: quasi dixerit: Cessat Domine, cessa benefacere, nam & ego cesso gratias agere.

Oratio ut cibus est Deo gratissimus, qui nisi sale perspergatur, insulsus erit.

Rex

amanantium sunt vulnera. Pater dimitte illis. Et vos, o A
 Christiani, dimitte, & dimittemini: eadem quippe me-
 sura remerietur vobis. Quasi mensura divini amoris mag-
 nitudinem suam mutetur à iudicio humano, ut tantum
 sperare quisque debeat à Deo, quantum in alios con-
 tulerit, & eandem expectare delicti veniam, quam
 erogaverit, modo per omnia eodem. Sed nonne
 aeternam oblivione delictum omne sepeliri, nullamque
 illius memoriam in offensi animo retidescere volumus?
 Quod igitur ab alio in causa nostra fieri optamus,
 id in aliorum delictis faciamus, memores illius: Prout
 vultis, ut faciam vobis homines, & vos facite illis similiter.
 Memores & illius: Quod ab alio oderis fieri tibi, vide, ne tu
 aliquando alteri facias. Quae cum non facinus, an non
 nos ipsos in dies damnamus, orantes; Dimitte nobis de-
 bita nostra. sicut & nos dimittimus debitoribus nostris? Nos
 non dimittimus; non ergo dimitte. Post injuriam non
 admittimus ullum in amicitiam; nec tu nos admitte.
 Excludimus post delictum in nos ab omni familia-
 ritate nostra, excludere & tu à tua. Non fidimus, non fi-
 de. Non credimus illis nostra; non crede nobis tua.
 Non facimus illos socios bonorum & honorum nos-
 trorum, nec tu facias nos tuorum. Nos debitoribus nos-
 tros ad Leonem, ad crucem postulamus; tu quo-
 que nos, qui tui debitor sumus, Leoni & cruci obji-
 ce. Non parcimus; non parce. Nos sententiam nostram
 inimicos nostros ad inferos damnamus; quid restat,
 Domine, quam ut nos etiam eodem deturbes? Hae
 vestrae, Christiani, orationes sunt.

Aut ergo dimitte, aut vestris ipsi sententia perire.
 Si preces placet fundere non irritas, videte. (quod Au-
 gustinus monuit) ut geminas habeat alas oratio; igno-
 scere delinquenti, donare egenti, veniam hosti, mone-
 tam pauperi. Hae Augustinus disertissime pro sug-
 gessit u non solum explicans, sed alte animo infigans &
 identidem inculcans: Ecce, inquit, post sermonem sit Missa
 catechumenis. Manebunt fideles, venietur ad locum orationis.
 Scitis, quod accessuri sumus, quid prius Deo dicturi sumus? Di-
 mittle nobis debita nostra: sicut & nos dimittimus de-
 bitoribus nostris. Agite, ut dimittatis, agite. Venietis enim
 ad ista verba orationis: quomodo ea dicitis, quomodo non dicitis?
 Postremo interrogo, dicitis, an non dicitis? odistis, & di-
 cis? oras, & non dicitis? Cui respondeo: Ergo fidicis, men-
 turis: si non dicitis, nihil mereris. Observa te, attende te. Modo
 es oraturus, dimitte ex toto corde. Litigare vis cum inimico
 tuo, prius litiga cum corde tuo. Litiga, inquam, litiga cum
 corde tuo. Dic cordi tuo: Noli odisse: Illud autem cor tuum,
 animus tuus odit adhuc. Dic animo tuo, noli odisse. Quomodo
 orabo, quomodo dicam, Dimitte nobis debita nostra? Possum
 quidem hoc dicere, sed quod sequitur, quomodo dicam? sicut
 & nos? Quid, sicut & nos dimittimus. Vbi est fides? Eae
 quod dicitis, sicut & nos. Sed non vult dimittere anima tua,
 & contristatur, quia dicit ei: Noli odisse. Responde illi:
 quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?
 Quare tristis es? Noli odisse, nec perdas me. Quare conturbas
 me? Spera in Deum. Langues, anhelas, aegritudine faucia-
 ris: non potes tibi tollere odium. Spera in Deum, medicus est,
 pro te pendit in ligno nondum est vindicatus. Quid vis vindicari?
 Ideo enim odisti, ut vindiceres. Vide pendentem Domi-
 num tuum, vide pendentem, & tibi de ligno tanquam de tri-
 bunalis precipientem. Vide pendentem, & tibi languenti de suo
 sanguine medicamentum facientem. Vide pendentem, si vin-
 dicari vis. Vindicari vis? vide pendentem, audi precantem,
 Pater ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt. Sed po-
 tuit hoc Christus, dicitis mihi, ego non possum. Ego enim homo
 sum, ille Deus: homo ego, homo ille, Deus homo: Deus ergo ut
 quid homo, si non corrigitur homo? sed ecce tibi loquor, o homo,
 multum est ad te imitari Dominum tuum, attende Stephanum
 confervum tuum. Certè Stephanus sanctus, homo erat, an Deus?
 homo erat, plane homo erat: hoc erat quod tu. Sed quod fecit,

Luc. c. 6. v. 37. & 38.

Ibid. v. 31.

Tob. c. 4. v. 16.

Matth. c. 6. v. 12.

Aug. 10. 10. serm. 237. de temp. c. 8. & 9. mihi pag. 385.

Psal. 41. v. 6.

Luc. c. 23. v. 34.

non fecit, nisi donante illo, quem rogas & tu. Ecce quid est re-
quiescere pro inimicis orare.

§. IV.

Hic unicum filid & aureum sexcentis ingemi-
 nandum: Bona est oratio cum jejuniis & eleemosynis.
 Venti metuis à jejuniis? saltem oculos pande, & re-
 fice jejunos pauperes. Inediam refugis? eleemosynam
 saltem tuis precibus junge. Bona est oratio, bona est,
 optima est, sed cum eleemosyna. Haec enim non tan-
 tum orationem adjuvat, sed & ipsa orat. Quod testa-
 tus Siracides: Conclude, inquit, eleemosynam in sinu pau-
 peris, & hac pro te exorabit ab omni malo. Adeo namque
 ad impetrandum potens est, ut etiam te tacente clamet
 ad Deum, & impetret, quae tibi Deus cognoverit ex-
 pedire.

Salomon ad ingressum oraculi in templo gemina
 fecit ostiola è lignis oleaginis. Cur non è lignis Scrim,
 quae cariem ignorant, cur non è cedro? Imo cur non
 ex auro, cum id loci religio posceret? Rectè oleam
 oraculi in templo fecit ostiola è lignis oleaginis.
 Quae cariem ignorant, cur non è cedro? Imo cur non
 ex auro, cum id loci religio posceret? Rectè oleam
 oraculi in templo fecit ostiola è lignis oleaginis.
 Quae cariem ignorant, cur non è cedro? Imo cur non
 ex auro, cum id loci religio posceret? Rectè oleam
 oraculi in templo fecit ostiola è lignis oleaginis.

Ita igitur orationi eleemosynam junge, ut tibi li-
 ceat hoc modo precari: Domine, ego cum ipsa sum
 misericordia, pauperes tuos exaudivi; & cum ipsa sis mis-
 ericordia, non exaudies me pauperem?
 Exaudieris, certus esto; eadem mensura, quae men-
 surus es, remerietur tibi: Danti dabitur. Conclufisti in
 sinu pauperis eleemosynam, & haec pro te ab omni
 malo exorabit.

§. V.

Quartus Rhetoricae caelestis color, Resignatio, 4. Oratio-
 nis color: Resignatio.
 quam vocant, seu Indifferentia & Convenien-
 tia cum divina voluntate.

Christum è monte descendentem homo leprosus,
 prono corpore adorans: Domine, aiebat, si vis, potes me
 mundare. Brevissima quidem oratio, sed perfectissima.
 Tantum habuerunt momenti gemine solum syllabulae
 illae: Si vis. Aede exacta est precandi haec formula,
 ut eam ipsam Christus Dominus in summis angori-
 bus observans dixerit: Pater, si vis, transfer calicem istum
 à me. Haec eadem omnium orationum nostrarum sit
 clausula, Domine si vis. Diversissima sunt orationes nos-
 trae, pro ut variant calamitates nostrae. Est, qui orat:
 Domine in morbo sum, totius corporis doloribus op-
 pressus, libera me. Bona oratio, si ei non desit clausula,
 Si vis. Alius precatur. Deus fons omnium thesaurorum,
 extrema me paupertas conficit, tu tantum victui
 meo tribue necessaria. Oratio licita, modo pauper-
 culus hic addat: Domine si vis. Plurimi sic orant: Pro tuo
 honore, Deus, honores & dignitates quaero: ad tuam
 gloriam hoc illud me munus exopto: jube consequar
 quod ambio. Orationem hanc non damnamus, modo
 clausulam ei orator meminerit hanc apponere, Domi-
 ne, si vis. Non nemo sic orat: Vxorem ducere decrevi,
 sed à nummis, formam, virtutibus egenam nollem. Tu
 Deus qui nuptiale foedus in paradiso sanxisti, da divi-
 tem, da formosam, da virtute praeditam. Non inique
 sunt

Tob. c. 12. v. 8.

Ecclesi. c. 29. vers. 15.

Cur Salom. ad ingressum oraculi in templo fecit ostiola è lignis oleaginis. Matth. c. 5. vers. 7.

Luc. c. 6. v. 38.

Luc. c. 6. v. 38.

Christ. hom. 79. ad pauperem, & non exaudisti. Et tu quidem hoc ex crudelitate sa- pulm.

Oratio- nis color: Resignatio.

Matth. c. 8. v. 2.

Syllaba si vis oratio- nis est ne- cessaria. Luc. c. 22. v. 42.

alia ferè auditur musica, quam illa miserabilis, ah, heu, heu, oh, oh! Nosocomus est ad mensam illius hypocausti sedeat, & florabiles illas voces audiat, non tamen se loco movet, non surgit, illud animo volvens: iam assueverunt aures meæ huic musicæ, nec manum hæc quiritationes petunt: Quodd si ægrotorum aliquis clamare incipiat, *Invate, obsecro, invate*; tunc loco surgit, & ad ægrum accurrit, auxiliarem manum commodaturus. Hæc aliter Deus nobiscum agit: nos hominunculi miseri, dum vivimus, in nosocomio sumus variis afflicti morbis, variis pressi ærumnis, diversis ingemiscences cladibus plurimum laboramus. Hinc gemitus & suspiria, hinc preces & obsecrationes multæ, sed non æquè multi clamores audiuntur. Paratus est Deus velut nosocomus accedere & auxiliari, sed non cuiusvis vocibus movetur, non quasvis exaudit preces: clamoribus, hoc est, valde seriis ac fervidis precepcionibus ad opem ferendam persuadetur. Ergo contende vocem, clama, mi æger, clama, & juvaberis.

Publicanus autem exauditus. Luc. c. 18. v. 13.

Thren. c. 2. vers. 19.

At verò Publicanus, ut verbis Augustini loquamur, poenas de seipso exigebat, propterea Deus confitentem parebat. Nam *pectus suum percutiebat*, clamabat in toto corde suo. Atque hic serius est orandi modus: Clamemus in toto corde nostro, & effundamus sicut aquam cor nostrum ante conspectum Domini. Ita haud dubiè David, ita Daniel, ita Iudith, ita Susanna, ita tot alii orarunt; clamarunt in toto corde suo. Qui inter nos ore compresso muginatur & mussat, eum ut in mores delinquentem corripimus hac voce: Clarius, clarius; pande os. Tu verò pande cor, quisquis oras, nec oras seridè; vociferate, & clama in toto corde tuo, & inflammabit Dominus super sacrificium tuum. Fervor devotionis est animæ lingua, sine hac muta est anima.

Psal. 92. v. 3.

Hebræus Rex David: *Elevarerunt*, inquit, *flumina vocem suam*. Res creatæ omnes modo, quo possunt, clamant, & laudant Deum. Nos homines rationis compotes, non patiamur, obsecro, nos clamando vinci, clamemus in toto corde nostro. Cum hominibus subinde fabulari licet: colloquium cum Deo, negotiorum summum est, cum curâ semper & seridè instituendum. Hinc rectè dixit Hieronymus: *Malo unum psalmum cum hilaritate mentis decantare, quam totum psalterium cum torpore, fastidio, & acedia.*

CAPVT XIII.

Quatuor oraturæ monita.

Exod. c. 8. v. 22.

Ibid. v. 21.

Deus olim ut rem grandem pollicitus: *Faciam*, inquit, *mirabilem in die illâ terram Gessen, in qua populus meus est, ut non sint ibi muscæ.* Contrâ minatur toti *Egypto: Immittam in te omne genus muscarum, & implebitur domus Ægyptiorum muscis diversi generis.* Exiguum & vile animalculum musca, sed grande fuit ac miserabile supplicium à muscis ita cruciari.

Qui orat, & cogitationibus vagis non singulari studio repugnat, miser est Ægyptius, de quo verissimè dicatur: *Impleta est domus illius muscis diversi generis.*

Qui verò eâ orant animi contentione, ut tumultuantii cogitationum turba pro viribus resistant, mentemque ad Deum ardentè erigant, hi sanè inter Ægyptios idololatrias non numerandi veniunt, è populo Dei sunt, in domibus eorum muscæ non sunt. Atque hinc, quales sint, noscuntur. Facta est mirabilis terra Gessen, ut non sint ibi muscæ.

Novem monita ut quis possit

De hoc muscarum examine coercendo hactenus locuti sumus. Nunc porrò tam hoc quam sequenti capite præceptiones seu monita novem subiiciemus illis perpendenda, qui suum cum Deo spiritum cupiunt

conjugere; qui conantur, ut supra demonstratum est, in toto corde suo clamare.

§. I.

Monitum primum: *Oratio inambulans & vaga, sterilis est labor.* Veniâ tuâ, mi homo, quaesierim ex te, cum cubiculum aut templum ingrederis, quid facere cogitas? Orare, inquis: Ergo rectè ora. Hæc agendi norma, si in ullo negotio, in isthoc certè valeat: Quod facere vis, fac bene. Nam oratio tam serenis & incustodita nihil impetrat, imò nec oratio quidem est, sed vanus & inanis sermo, flumen verborum, sed non pisculentum. Qui sic orat, Deum potius irridet, quam ut laudet. Quod Basilius Magnus astruens: *Dirivum auxilium*, inquit, *est implorandum non remisse, nec mente huc vel illuc evagante: talis enim non solum non impetrabit quod petit, sed Deum magis irritabit.* Aliquam ejus causam subiiciens Bonaventura: Valde indecens est, ait, ut quis cum Deo loquatur ore, & aliud meditetur corde. Non afficitur erga Deum, qui aliud cogitat, aliud loquitur. Quid talis oratio impetret, quæ nec quidem rogare novit? Siracides ad architecturam respiciens: *Vnus edificans*, ait, *& unus destruens, quid eis prodest nisi labor?* Haud aliter, si ædificet lingua, cor destruat, labor est sterilissimus. Hoc igitur versetur in corde, quod profertur ab ore.

Monitum secundum: *Oratio vaga & inambulans, non sterilis tantum, sed & noxius labor.* Ejuscemodi namque oratio non solum nihil impetrat, sed & nocumentum adfert. Augustino teste, Oratio iusti clavis est cæli: ascendit precatio, & descendit Dei miseratio. Hanc autem cæli clavam pravè detorqueat, quisquis orat, in terim tamen quid oret, ipsemet ignorat. Vnde triplex oranti damnus: seram destruxit, clavem fregit, locum non aperuit: Ita profusus, qui animo in oratione tam vagus fuit, tempus perdidit, Deum offendit, cælum non referavit. Pulcherrimè dixit & verissimè Augustinus: Oratio oranti est præsidium, Deo sacrificium, dæmoni flagellum. Quòd si nullus sit orantis ardor, nulla attentio, vertamus, & cantemus: Oratio oranti est nocumentum, Deo ludibrium, dæmoni gaudium.

Importuni profectò & miseri locutores sunt, qui garrunt, & blaterant ut ebrii, aut ut irati, aut etiam ut lymphatici & insani. Ebriis lingua illi udo est; hinc verba lapsantia merguntur luto. Iratis lingua felle ac veneno natat; hinc verba virulenta mortem propinant. Lingua phreneticis in igne est: hinc verba furiosa volant & flamma. Esti ebrius, iratus, fanaticus toto die loquantur; nihil promovent, quò enim diutius garrunt, tantò minus proficiunt. Talis omnino est, qui ignorat, quid orando dicat: temulentus, fremebundus, rabiosus, fabulator est, & tamen audeat coram summo Rege verba facere; quò plus loquitur, plus offendit; lingua illius fel & ignem vomit. Nec placere potest tam insolens inutilitas.

Oseas Israël ruinam deslens: *Lappa*, inquit, *in tabernaculo eorum; sacrificium eorum quasi panis lugentium; omnes qui comedent eum, contaminabuntur.* Panis lugentium, panis sordidus, cinere sparsus, & obductus est. Nauseat Deus tam immudos panes. Sed & illud Prophetæ perpendendum: *Lappa in tabernaculo eorum.* Lappa hamatum lolii genus est, vestibus adhærens. Homo ad preces imparatus, alia omnia quam quod facit, cogitans, hamatis vepribus, tribulis & lappis plenus est; Deum nihilominus ad colloquium audeat evocare. Non placet iram hæc oratio, sed provocat. Oratio incustodita labor noxius.

§. IV.

Monitum tertium: *Orare maxima hominis est dignitas.* Hominem Deus honore summo afficit, cum illum

cum Deo spiritum conjugere.

1. Monitum.

Basilius serm. cujus in sermone est, in sermone ad viti perfectam, de orando Deo: post modum.

Bonaventura, l. de perf. vita c. 13. Eccl. c. 34. v. 28.

2. Monitum.

Chrysol. serm. 2. de Ebriis. Clavis cæli sermo est, in sermone mi. Inbet enim & claudunt calum, ut possimodum & aperiant.

Osea c. 9. v. 4. & 6.

Osea c. 9. v. 6.

3. Monitum.